

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

עירובין דף סח.

מתי אמירה לנכרי אסורה ומתי לא?

כשעושה העכו"ם איסור תורה	כשעושה העכו"ם איסור דרבנן	
אסור אפ"י במקום מצוה	במקום מצוה: מותר ² שלא במקום מצוה: אסור	לגירסא "דהא מר לא אמר לנכרי זיל אחים" ¹
	במקום מצוה: מותר שלא במקום מצוה: אסור	אי לא גרסינן כנ"ל ³

האם אפשר לעשות שיתוף בדבר האצור (כגון ברביעית מתוך חבית שלמה)? [תוד"ה תניא].

אליבא דבית הלל	אליבא דבית שמאי	
	אין משתתפין ⁴	לאביי
משתתפין	אין משתתפין	לרב אושעיא

מת שישנו תוך הבית שיש לו פתחים הרבה סתומים, ונמצאים כלים בעובי הפתחים מבחוץ⁵, מה דינם באופן שחשב להוציא את המת דרך פתח אחד מסוים?

כשחשב קודם שמת המת	כשחשב לאחר שמת המת	
הוא טמא ושאר הפתחים טהורים	כל הפתחים טמאים	לבית שמאי
הוא טמא ושאר הפתחים טהורים	הוא טמא ושאר הפתחים טהורים ⁶	לבית הלל

¹ כן הגירסא לפנינו בגמ', ומבואר דכל ההיתר הוא רק בכה"ג שאמר לו רק להביא דרך המבוי שהוא איסור דרבנן - אז שרי, (ולא דמי להזאה שהישראל עובר על השבות בידים, דאמירה לעכו"ם הישראל עובר על השבות רק באמירה בעלמא - שבזה הקילו במקום מצוה), אולם לומר לעכו"ם לחמם את המים שיש בזה איסור דאורייתא דבישול, אסור לכו"ע לשיטה זו. וכך פסקו הרי"ף והרמב"ם ורוב הראשונים.

² לשיטת הרמב"ם (פ"ו מהלכות שבת ה"ט) מיירי בכל מצוה. ולדעת התוס' בגיטין (דף ח: ד"ה אע"ג), ובב"ק (דף פ: ד"ה אומר), מיירי דוקא במצוה הדוחה שבת כגון כאן במילה, אבל לא בשאר מצות.

³ ע"י ב"ח (אות א') שצ"ח שצ"ח דברי התוס' (בד"ה לשבות) מבואר דלא גרסינן ליה, דהרי הקשו וכי לא היה בכל העיר נכרי שנאמר לו שיחמם את המים, משמע שבמקום מצוה - מתירים אמירה לנכרי אפ"י במקום איסור דאורייתא. וכן היא שיטת הבה"ג ורבינו יהונתן (דג"כ לא גורסים בסוגיין תיבות הנ"ל), ולשיטתם כל החילוק הוא בין שבות שיש בו מעשה - כמו הזאה שאסור אפ"י במקום מצוה, לבין שבות שאין בו מעשה כגון אמירה לעכו"ם שהיא מותרת בכל ענין במקום מצוה.

⁴ ממהלך הסוגיא נראה שדברי אביי הם כב"ש דס"ל דאין ברירה, ולכן לא משתתפים בדבר האצור, כיון שלא מבורר מה הוא של השיתוף, וכשיסתפק ממנו שמא יסתפק מהשיתוף - והלך השיתוף. אלא שלא יתכן שאביי יאמר את דינו כדברי ב"ש, ולכן למדו תוס', שסובר אביי שלא נחלקו ב"ש ובי"ה בזה.

⁵ פ"י, כגון שהיו המשקוף והמזוזות רחבים הרבה, והיה סתום מקום הדלת, ונשאר עדיין מקום והיו מונחים כלים תחת המשקוף. והנה מעיקר הדין לכאורה לא היה לטמא את הכלים שתחת הפתחים, כיון שאין שם אהל המת - דהסתימה מפסקת, אולם משום הלכה למשה מסיני טמאים כל הכלים שתחת כל הפתחים, כיון שאין אנחנו יודעים איזה פתח יפתח לבסוף להוציא את המת. אכן אם פתח אחד (בגודל ד' על ד') - שודאי עתיד להוציא דרכו, הדין שמכאן ולהבא רק הפתח הזה מטמא ולא שאר הפתחים. אלא שנחלקו ב"ש ובי"ה, מה הדין כל עוד שלא פתח - ורק חישב לפתוח אחד מהם.

⁶ לפירש"י טעמם של בית הלל משום דאמרין ברירה, דהוברר למפרע שזה הפתח שבו הוא עתיד להוציא את המת, וכמו שמועילה כאן ברירה מועילה גם לענין המשתתף באוצר, דאף שלא ידעין עתה איזו רביעית היא של שיתוף, מ"מ לבסוף יתברר - ומהני. אכן התוס' חולקים בזה, ויתבאר בטבלא הבאה.

הוכן עי"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

עירובין דף סח.

האם מועלת מחשבה לטהר הפתחים באופנים דלהלן? [תוד"ה אמר].

לכלים שבאו אחר המחשבה	לכלים שהיו קודם המחשבה		
לרש"י ור"ת: מהני ¹ לר' מנחם מיונ"י: לא מהני ²	לא מהני	לב"ש	לרב אושעיא דסוגיין
מהני	לרש"י ור"ת: מהני לר' מנחם מיונ"י: לא מהני	לב"ה	
לא מהני		לב"ש	לרבי אושעיא
מהני	לא מהני	לב"ה	דביצה

עירובין דף סח:

במה נחלקו ר' אליעזר ורבנן?

לר' אליעזר - המבטל רשות חצרו ביטל רשות ביתו	לרבנן - המבטל רשות חצרו לא ביטל רשות ביתו		
ס"ל שנסתלק לגמרי מהחצר ⁴	ס"ל שלא נסתלק לגמרי מחצרו ³	להו"א ולרב אשי	
ס"ל דבית בלא חצר לא דיירי אינשי	ס"ל דמה שביטל ביטל ומה שלא לא	לדחיה	

במה נחלקו ר"מ ור' יהודה גבי המבטל רשותו וחזר והוציא?

לר' יהודה - דבמזיד אוסר בשוגג אינו אוסר	לר"מ - דבין שוגג בין מזיד אוסר		
כשמואל שאין מבטלין וחוזרין ומבטלין ⁶	כרב שמבטלין וחוזרין ומבטלין ⁵	לרב ששת	
לא קנסו שוגג אטו מזיד	קנסו שוגג אטו מזיד	לרב אחא ¹	

¹ ר"ת מפרש שנחלק רב אושעיא עם רבי אושעיא במה נחלקו ב"ש ובי"ה, דלרב אושעיא דסוגיין ס"ל שנחלקו בדין ברירה, שלב"ש לית להו ברירה ולבי"ה אית להו ברירה. (ולפי"ז בכה"ג ששם את הכלים גם אחר המחשבה מהני אפי' לב"ש). ואילו לר' אושעיא בביצה, נחלקו ב"ש ובי"ה האם מועילה מחשבה לטהר את הפתחים דמכאן ולהבא, דב"ש ס"ל דכיון שנחתא להו טומאה, במחשבה בעלמא לא מהני להוציא, ובי"ה ס"ל שגם במחשבה בעלמא מהני. ולפי"ז בכלים שהיו קודם מחשבה, לכוי"ע לא מהני, דלא אמרינן הוברר למפרע.

² ר' מנחם מיונ"י מפרש, שאין חילוק בין רב אושעיא כאן לרבי אושעיא בביצה, ושניהם ס"ל שכל המחלוקת היא לטהר את הפתחים מכאן ולהבא, ולא נחלקו בענין ברירה. וה"ק, דכמו שלב"ש לא מהני מה שחושב להוציא מפתח מסוים להוציא את הטומאה משאר הפתחים, ואפי' כלים שיבואו מכאן ולהבא יהיו טמאים, ה"נ לא מהני להשתתף בדבר האצור, כיון שלא הונח שם מתחילה לשם עירוב. ולבי"ה מהני המחשבה לשנות ממה שהיה, וה"ה כאן בעירוב שמהני.

³ והיינו כסברת רב, שהמבטל רשות חוזרים ומבטלים לו חזרה את רשותו, דלא נחשב בן חצר אחרת אחרי שביטל, כיון שלא נסתלק לגמרי מהחצר.

⁴ והיינו כסברת שמואל, שאין חוזרים ומבטלים דכיון שביטל נסתלק מהחצר לגמרי, ואי אפשר לבטל לו חזרה - דהוי כמבטלים לבן חצר אחרת.

⁵ דהמבטל רשותו אינו מסתלק מן החצר לגמרי, ולכן אפי' אם טלטל בשוגג הוא לוקח את רשותו חזרה.

⁶ פי', דהמבטל רשותו מסתלק לגמרי מן החצר, אמנם כשטלטל במזיד ודאי שזוכה בחצר, דהרי לא מכר להם אותה. [אולם אם הספיקו בני המבוי להחזיק ברשותו קודם שהוציא במזיד, חל הביטול שלו ולא אוסר עליהם בהוצאתו].

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

עירובין דף סח:

מבוי שהיה דר בו נכרי או צדוקי, מה דינו?

נכרי	צדוקי	
צריך להשכיר מהם את רשותן		לתנא קמא
צריך להשכיר ממנו את רשותו	לר' מאיר: מועיל שיבטל רשותו ² לר' יהודה: אינו מועיל ביטול ³	לרבן גמליאל

¹ רב אחר בר תחליפא משמיה דרבא דוחה את הדמיון הנ"ל, ומפרש דכו"ע ס"ל כשמואל שאין מבטלין וחוזרין ומבטלין, ומשום שהמבטל רשותו מסתלק מן החצר לגמרי. אכן אם הוציא במזיד שחוזר בו מביטולו - הוא אוסר עליהם, ונחלקו ר"מ ור' יהודה האם קונסין שוגג אטו מזיד, דלר"מ קונסין ודין שוגג כמזיד ואוסר עליהם, ולר' יהודה לא קנסו.

² ר' מאיר סובר בדעת ר"ג שצדוקי אינו כנכרי ולכך מועיל ביטול רשות, ולכן היה מזרז רבן גמליאל לבניו שיחזיקו במבוי אחרי שביטל להם הצדוקי את רשותו, כדי שלא יוציא הוא כליו ויאסור עליהם, דהדין הוא שמי שביטל רשותו וחזר והוציא - הוא אוסר.

³ ר' יהודה סובר בדעת ר"ג שצדוקי הרי הוא כנכרי, ולכן לא מועיל ביטול רשות (אלא רק שכירות, אלא שכאן לא שכרו ממנו), והיה רבן גמליאל מזרז את בניו שיעשו את כל צרכם במבוי במעוד יום, כיון שמחשיכה יהיה אסור להם להוציא.